I sag 82/77

angående en anmodning, som i medfør af EØF-traktatens artikel 177 er indgivet til Domstolen af Gerechtshof Amsterdam for i den for denne ret verserende sag melem

ANKLAGEMYNDIGHEDEN FOR KONGERIGET NEDERLANDENE

og

JACOBUS PHILIPPUS VAN TIGGELE, bosiddende i Maasdam (Nederlandene),

at opnå en præjudiciel afgørelse vedrørende fortolkningen af traktatens artikler 30 til 37 og 92 til 94,

afsiger

DOMSTOLEN

samensat af: præsidenten H. Kutscher, afdelingsformændene M. Sørensen og G. Bosco, dommerne A. M. Donner, P. Pescatore, A. J. Mackenzie Stuart og A. O'Keeffe,

generaladvokat: F. Capotorti
justitssekretær: A. Van Houtte

følgende

DOM

Sagsfremstilling

Sagens faktiske omstændigheder, retsforhandlingernes forløb og de indlæg, som er indgivet i medfør af artikel 20 i protokollen vedrørende statutten for EØF's Domstol, kan sammenfattes således:

I — Sagsfremstilling og retsforhandlinger

1. Van Tiggele, som er vin- og spiritushandlende, blev ved dom af 18. maj

1976, afsagt af Economische Politierechter (dommer i sager vedrørende økonomisk kriminalitet) ved Arrondissementsrechtbank (underretten) i Rotterdam, idømt en bøde på HFL 5 000, subsidiært tre måneders fængselsstraf, for fortsat overtrædelse af mindstepris-reglerne for indenlandsk salg af destillerede drikkevarer, nærmere bestemt artikel 2, stk. 1, i »Prijsverordening gedistilleerde dranken« (offentliggjort i Verordeningblad Bedrijfsorganisatie nr. 50 af 31. 12. 1975 under nr. G Dr. 5), som er udstedt af »Produktschap voor gedistilleerde dranken« den 17. december 1975.

Gerechtshof Haag har ved dom af 11. oktober 1976 annulleret dommen fra Economische Politierechter med den begrundelse, at prisreglerne ikke var gyldige efter nederlandsk ret. Denne dom blev dog annulleret ved dom af 17. maj 1977 fra Hoge Raad (den nederlandske højesteret), som henviste sagen til Gerechtshof Amsterdam til fornyet og endelig afgørelse efter appellen.

2. Gerechtshof Amsterdam besluttede ved kendelse af 30. juni 1977 at udsætte sagen og i medfør af EØF-traktatens artikel 177 at anmode Domstolen om en præjudiciel afgørelse af følgende spørgsmål:

»1. Skal EØF-traktatens artikler 30 til 37 fortolkes således, at mindstepris-reglerne for indenlandsk salg af destillerede drikkevarer, således som de er fastsat den 17. december 1975 af Bestuur van het Produktschap voor Gedistilleerde Dranken i 'Prijsverordening gedistilleerde dranken', er ulovlige som en kvantitativ indførselsrestriktion eller som en foranstaltning med tilsvarende virkning?

2. Skal EØF-traktatens artikler 92 til 94 fortolkes således, at mindstepris-reglerne for indenlandsk salg af destillerede drikkevarer, således som de er fastsat den 17. december 1975 af Bestuur van het Produktschap voor Gedistilleerde Dranken i 'Prijsverordening gedistilleerde dranken', skal anses som en nederlandsk støtteforanstaltning, der er uforenelig med fællesmarkedet?«

3. Den omtvistede »Prisverordening gedistilleerde dranken« fastsatte følgende mindstepriser for indenlandsk detailsalg af destillerede drikkevarer:

a) for ung og »vieux« genever (en drikkevare med cognacaroma, som ikke må forveksles med gammel genever)

— »katalogprisen for den mindst solgte mængde« (herefter benævnt: katalogenhedsprisen) forhøjet med 0,60 HFL, idet det samlede beløb derefter forhøjes med merværdiafgiften på 16 % og under ingen omstændigheder kan være lavere end 11,25 HFL pr. liter (forordningens artikel 2, stk. 1).

Katalogenhedsprisen er den literpris, som er angivet af fabrikanten i dennes pristariffer af 6. oktober 1975, før fradrag af rabatter, med tillæg af forbrugsafgiftsforhøjelsen af 1. januar 1976 (forbrugsafgifterne bliver nemlig betalt af fabrikanten, som vælter dem over på sine kunder) og uden merværdiafgift. Fabrikanterne kan ændre disse katalogenhedspriser eller fastsætte nye katalogenhedspriser for varer, som endnu ikke var optaget i deres pristariffer den 6. oktober 1975. Fabrikanterne skal anmelde alle katalogenhedspriser og alle ændringer heraf til Produktschap;

— hvis der ikke er fastsat nogen katalogenhedspris: 11,25 HFL pr. liter (forordningens artikel 2, stk. 2);

b) for gammel genever: 11,25 HFL pr. liter (forordningens artikel 2, stk. 3);

c) for alle andre destillerede drikkevarer:

indkøbsprisen (dvs. den faktiske betalte eller forskyldte indkøbspris med fradrag af alle rabatter og uden

merværdiafgift), forhøjet med merværdiafgiften (forordningens artikel 4).

Alle disse mindstepriser for indenlandsk detailsalg gælder uden forskel for nederlandske og indførte destillerede drikkevarer. Disse priser finder også anvendelse på i Nederlandene fremstillede produkter, som udføres og derefter genindføres.

»Prijsverordening« indeholder følgende bestemmelse i artikel 8:

»Formanden for 'Produktschap' kan i bestemte tilfælde eller gruppe af tilfælde indrømme fritagelse fra anvendelsen af bestemmelserne i denne forordning. Fritagelsen kan gøres betinget.«

Deltagerne i den præjudicielle sag er enige om, at ung genever, gammel genever og »vieux« genever er typiske nederlandske produkter, som praktisk taget aldrig bliver indført fra udlandet. Den vigtigste undtagelse udgør ifølge de oplysninger, som Kommissionen har fremlagt, importen af genever fra Belgien, der ifølge beregninger fra Produktschap har haft følgende omfang i de seneste år (i liter af 100 % alkohol):

1972: 132 753, 1973: 163 885, 1974: 183 086, 1975: 173 504, 1976: 95 640

Desuden er der indført meget små mængder genever fra andre kilder (andre medlemsstater og tredjelande betragtet under et) (ligeledes i liter af 100 % alkohol):

1974: 8 569, 1975: 5 541, 1976: 25 727

Deltagerne i den præjudicielle sag er også enige om, at der ikke er blevet anmeldt nogen katalogenhedspris for genever, indført fra udlandet, således at der for denne genever faktisk alene gælder den almindelige grundpris på 11,25 HFL.

Produktschap blev bemyndiget til at udstede disse mindsteprisregler ved kongelig anordning nr. 51 af 18. december 1975 (Staatsblad 1975, s. 746). Bemærkningerne til denne kongelige anordning lyder således:

»De fænomener, som i nogen tid har gjort sig gældende i prisdannelsen ved salg i detailleddet af destillerede drikkevarer, har medført, at vi, ligesom 'Produktschap voor Gedistilleerde Dranken', finder det påkrævet at udstede de fornødne bestemmelser, for at Produktschap kan fastsætte mindstepriser for indenlandsk salg af destillerede drikkevarer. Det sker faktisk i stærkt tiltagende omfang, at destillerede drikkevarer sælges til offentligheden til priser, der er betydeligt lavere end de priser, som er blevet praktiseret indtil for nylig inden for rammerne af det nu opgivne system med individuelle vertikale aftaler vedrørende bindende priser.

Vi finder principielt priskonkurrencen ønskelig, men vi mener, at det prisfald, som har vist sig, og som uden tvivl vil kunne fortsætte, fører til et så lavt prisniveau, at selv moderne, effektive og godt administrerede vin- og spiritusforretninger ikke længere kan dække deres distributionsomkostninger.

Vi mener ligeledes, at en forlængelse af den nuværende situation vil kunne ruinere virksomheder, som en konkurrencebegrænsning uden tvivl vil give lejlighed til på meget kort sigt at tilpasse deres administrationsform og deres omkostningsniveau til dem, som anvendes i moderne, effektive og godt administrerede virksomheder. Endelig mener vi, at det ikke er muligt fuldt ud at ignorere disse produkters særlige karakter set ud fra et folkesundhedsmæssigt synspunkt.

Efter vor mening er der for tiden intet som tyder på, at denne situation spontant, på kort sigt, skulle udvikle sig i retning af en afsvækkelse af priskonkurrencen. Vi anser det derfor for påkrævet at bemyndige Produktschap voor Gedistilleerde Dranken — i overensstemmelse med dettes anmodning — til at fastsætte mindstepriser for salg i detailleddet af destillerede drikkevarer.

Produktschap har tilkendegivet, at det foreløbig alene vil gøre brug af denne beføjelse for de destillerede drikkevarer, som repræsenterer en vigtig salgsandel inden for denne sektor.

I betragtning af, at det ikke for tiden er muligt at forudse, om de omstændigheder, som har fremkaldt denne overdrevne priskonkurrence for destillerede drikkevarer, fortsat vil have virkninger i fremtiden, anser vi det for ønskeligt kun at bemyndige Produktschap til at regulere priserne for en periode på tre år. Desuden anser vi det ligeledes for ønskeligt, at gyldighedsperioden for bestemmelser, som udstedes af bestyrelsen for Produktschap i henhold til denne kongelige anordning, begrænses til højst et år, således at Produktschap hvert år på ny skal undersøge hensigtsmæssigheden af at opretholde sådanne regler«.

I Nederlandene var priskonkurrencen inden for sektoren for distribution af alkoholholdige drikkevarer begrænset ved individuelle vertikale aftaler om bindende priser, som et flertal af nederlandske destillatører anvendte efter aftale. Præsidenten for Arrondissementsrechtbank Utrecht har ved kendelse af 22. september 1975 (NJ 1976, nr. 95) i en sag om en foreløbig forholdsregel statueret, at disse aftaler ikke havde retsvirkning, fordi de var forbudt ved »Wet op de Economische Mededinging« (nederlandsk lov om økonomisk konkurrence).

Efter denne kendelse har fabrikanterne opgivet aftalerne om bindende priser, hvilket har udløst en »priskrig«, hvorunder literpriserne for mærkedestillerede drikkevarer på kort tid er faldet med flere gylden.

4. Kendelsen fra Gerechtshof Amsterdam er registreret på Domstolens justitskontor den 5. juli 1977.

I henhold til artikel 20 i statutten for EØF-Domstolen har van Tiggele, tiltalt i hovedsagen, Kommissionen og den nederlandske regering afgivet skriftlige indlæg.

På grundlag af den refererende dommers rapport og efter at have hørt generaladvokaten har Domstolen besluttet at indlede den mundtlige forhandling uden forudgående bevisførelse.

II — Skriftlige indlæg indgivet til Domstolen

Vedrørende det første spørgsmål

Tiltalte i hovedsagen understreger for det første, at traktatens artikler 30 og 92 ikke kan anvendes samtidig på en og samme sag, jf. Domstolens dom af 22. marts 1977 i sag 74/76, Iannelli og Volpi mod Meroni (Sml. 1977, s. 557).

Da de omtvistede mindsteprisregler udgør en foranstaltning fra offentligretlige myndigheder, kan den retslige kontrol ikke gennemføres med hensyn til traktatens artikel 85; jf. i denne forbindelse Domstolens dom af 18. juni 1975 i sag 94/74, IGAV mod Ente nazionale per la cellulosa e per la carta (Sml. 1975, s. 669).

Ikke desto mindre analyserer tiltalte i hovedsagen først et antal principper, som Domstolen har udviklet vedrørende konkurrenceretten.

Hvis de omtvistede mindsteprisregler blev anvendt af den pågældende sektor efter en fælles aftale eller i form af en samordnet praksis, ville denne aftale eller praksis være i strid med forbudet i traktatens artikel 85, stk. 1. Denne konklusion følger allerede af selve indholdet af denne bestemmelse, og den bekræftes desuden af Domstolens retspraksis, som er blevet præciseret ved dommene i sagerne vedrørende farvestoffer af 14. juli 1972 (sag 48/69, ICI mod Kommissionen m.fl.; Recueil 1972, s. 619 ff) og af 26. november 1975 (sag 73/74, Groupement des fabricants de papiers peints de Belgique mod Kommissionen, Sml. 1975, s. 1491).

Den omstændighed, at aftaler eller former for samordnet praksis er

begrænset til virksomheder inden for én og samme medlemsstat, kan ikke bringe dem uden for anvendelsesområdet for artikel 85. Domstolen har tværtimod i sin retspraksis antaget, at sådanne aftaler mellem virksomheder, som omfatter hele området for en medlemsstat, a priori påvirker samhandelen mellem medlemsstaterne; jf. herved dommene i de allerede citerede sager 48/69 og 73/74; dom af 14. maj 1975 i de forenede sager 19 og 20/74, Kali und Salz AG og Kali-Chemie AG mod Kommissionen (Sml. 1975, s. 499). En sådan aftale medfører en forstærkning af de nationale opdelinger, hvilket udgør en hindring for den ved traktaten tilsigtede økonomiske integration og beskytter den nationale produktion; jf. den ovennævnte dom i de forenede sager 19 og 20/74. For at der foreligger »påvirkning« i den i traktatens artikel 85 forudsatte betydning, er det tilstrækkeligt, at samhandelen mellem medlemsstater som følge af det pågældende kartel udvikler sig anderledes, end den ville have gjort uden de heraf følgende restriktioner; jf. Domstolens dom af 13. juli 1966 i sagerne 56 og 58/64, Grundig og Consten (Sml. 1965-1968, s. 245).

Ifølge den definition af en foranstaltning med tilvarende virkning som en kvantitativ indførselsrestriktion, som Domstolen har udviklet i sine domme af 11. juli 1974 i sag 8/74, Procureur du Roi mod Dassonville (Sml. 1974, s. 837) og af 3. februar 1977 i sag 53/76, Anklagemyndigheden mod Bouhelier (Sml. 1977, s. 197), og under hensyn til den analyserede retspraksis vedrørende traktatens konkurrenceregler skal de omtvistede prisregler anses for en foranstaltning med tilsvarende virkning som en kvantitativ indførselsrestriktion i den i traktatens artikel 30 ff forudsatte betydning.

De omtvistede prisregler kan, under alle omstændigheder potentielt, hindre samhandelen inden for Fællesskabet: lavere udenlandske produktionspriser vil ikke kunne have indflydelse på det nederlandske marked; i et sådant tilfælde er der ikke tale om integration af de forskellige nationale markeder; den nationale opdeling er blevet optimal, og den nationale produktion bliver effektivt beskyttet; de omtvistede prisregler forfølger formelt det samme formål som en prisaftale mellem virksomheder, men det forhold, at den er af offentlig natur gør den mere effektiv ud fra synspunktet om restriktiv virkning for handelen og konkurrencen.

Den omstændighed, at de omtvistede mindsteprisregler gælder uden forskel for indenlandske og indførte varer, berøver dem ikke deres karakter af foranstaltning med tilsvarende virkning som en kvantitativ indførselsrestriktion. Denne konklusion følger af Kommissionens direktiv nr. 70/50 af 22. december 1969 under henvisning til bestemmelserne i artikel 33, stk. 7 om afskaffelse af foranstaltninger med tilsvarende virkning som kvantitative importrestriktioner, der ikke omfattes af andre bestemmelser truffet i medfør af EØF-traktaten (EFT 1970 (I), s. 10; org.ref. JO L 13 af 19. 1. 1970, s. 29), af det svar, som Kommissionen har givet den 21. december 1976 på det skriftlige spørgsmål fra Cousté, spørgsmål nr. 366/76 (EFT C 27 af 3. 2. 1977, s. 4) og af Domstolens retspraksis. I dommene af 26. februar 1976, i sag 65/75, Tasca, og i de forenede sager 88 til 90/75, SADAM mod Det interministerielle Prisudvalg (Sml. 1976, hhv. s. 291 og s. 323) har Domstolen blandt andet statueret, at en maksimalpris er en foranstaltning med tilsvarende virkning som kvantitative restriktioner, når denne pris er fastsat på et så lavt niveau, at importører ikke længere har økonomisk interesse i at indføre de pålgældende varer. For så vidt angår mindsteprisregler, er det en modsat situation: i denne situation vil priserne, hvis reguleringen skal have den tilsigtede virkning, hurtigt lægge sig på et så højt niveau, at importørerne ikke længere har interesse

i at indføre de pågældende varer — dette i forhold til handelen med indenlandske varer.

Endelig kan de omtvistede reglers uforenelighed med fællesskabsretten ikke bestrides ved et argument om, at reglerne tilsigter en beskyttelse af små virksomheder. Domstolen har forkastet et sådant argument i dommen af 17. februar 1976 i sag 91/75, Hauptzollamt Göttingen mod Miritz (Sml. 1976, s. 217).

Tiltalte i hovedsagen foreslår derfor, at det første spørgsmål besvares således:

»EØF-traktatens artikler 30 og følgende skal fortolkes således, at en medlemsstats mindsteprisregler, der uden forskel rammer indenlandske og indførte varer, er forbudt som en foranstaltning med tilsvarende virkning som en kvantitativ indførselsrestriktion.«

Den nederlandske regering fremfører, at de mindstepriser, som er foreskrevet ved de omstridte regler, er fastsat således, at alene virksomheder, der er rentable under normale konkurrencebetingelser, garanteres en mindsteindtægt. To forhold kan bekræfte dette anbringende: til trods for de pågældende prisregler er alene cirka halvdelen af de nederlandske vin- og spiritusforretninger økonomisk rentable; priserne for mærkegenever og »vieux« ligger efter prisreglernes ikrafttrædelse lavere end før opgivelsen af systemet med vertikale bindende priser og dette til trods for det forhold, at merværdiafgiften og de for disse produkter gældende forbrugsafgifter i mellemtiden er blevet forhøjet med mere end 2,— HFL.

Den nederlandske regering gør desuden gældende, at det følger af definitionerne af begrebet foranstaltning med tilsvarende virkning som kvantitative indførselsrestriktioner, der er indeholdt i Domstolens dom i sag 8/74, Dassonville, og af Kommissionens direktiv nr. 70/50 af 22. december 1969, at bestemmelserne om mindstepriser kun kan være foranstaltninger med tilsvarende virkning, for så vidt som de indvirker på indførslerne.

Mindsteprisforskrifterne skal dog principielt gælde både for indførsler og for indenlandske varer. Dette er påkrævet, for at en mindsteprisforskrift kan have virkninger; desuden kræver traktaten i artikel 7, at enhver mindsteprisforskrift principielt skal anvendes i samme omfang på indførte varer.

Den nederlandske regering mener derfor, at en bestemt foranstaltning, eller anvendelsen heraf, kun kan anses for en foranstaltning med tilsvarende virkning som en kvantitativ indførselsrestriktion i det tilfælde, hvor der ikke er taget tilstrækkeligt hensyn til situationen, som kan være forskellig, for indførte varer i forhold til den nationale produktion. En mindsteprisregulering udgør derfor ikke en foranstaltning med tilsvarende virkning som en kvantitativ indførselsrestriktion i den i artikel 30 forudsatte betydning, hvis der på tidspunktet for fastsættelsen af mindsteprisen er blevet taget hensyn til de eksisterende forskelle i kostprisen for indenlandske og for indførte varer, og hvis prisreglerne gør det muligt, enten eksplicit gennem en udtrykkelig mulighed for fritagelse for indførslerne, eller implicit gennem en mulighed for en almindelig undtagelse, at udstede en særlig bestemmelse for de indførte varer i det tilfælde hvor den ligelige behandling, som er forbeholdt for indenlandske og indførte varer, udgør en hindring for indførslerne. Alene myndighedernes eventuelle vægring ved at anvende muligheden for fritagelse for indførte varer, hvis omstændighederne retfærdiggør det, vil kunne anses for en sådan foranstaltning med tilsvarende virkning som en kvantitativ indførselsrestriktion.

Den omtvistede forordning opfylder de ovennævnte kriterier: den udgør ikke en hindring for samhandelen, og hvis kostpriserne for indenlandske og for indførte varer i fremtiden skulle udvikle sig forskelligt, vil det være muligt at

gøre brug af den mulighed for fritagelse, som er foreskrevet ved forordningens artikel 8.

I almindelighed udgør forordningen vedrørende priser ikke en hindring for indførslerne, da der praktisk taget ikke foretages indførsler af genever og »vieux«.

Den nederlandske regering foretager derefter en vurdering af de forskellige mindsteprisforskrifter individuelt betragtet.

Forbudet mod at sælge til priser, som er lavere end de faktiske kostpriser, kan ikke på nogen måde indvirke på samhandelen mellem medlemsstater. Denne bestemmelse giver detailhandlerne fuldstændig frihed til at lade forbrugeren nyde godt af alle prisnedsættelser, rabatter og ordninger vedrørende priser, som er opnået ved købet af indførte varer.

Forordningen vedrørende priser, som foreskriver, at den af fabrikanten fastsatte katalogenhedspris skal forhøjes med et tillæg på 0,60 HFL og med merværdiafgiften, udgør heller ikke en hindring for indførslerne: mindsteprisen bliver ikke fastsat på grundlag af kostprisen eller kvaliteten af den indenlandske vare, men individuelt for den enkelte vare; prisforskriften gælder alene for salg til private, og der gøres ikke indgreb i konkurrencen mellem importører og indenlandske handlende; den pågældende bestemmelse gør endog billige tilbud yderst tillokkende for detailhandlerne, da forskellen mellem indkøbsprisen og mindsteprisen tilfalder dem fuldt ud; alene konkurrencen mellem detailhandlerne er begrænset; denne begrænsning har imidlertid ingen indvirkning på samhandelen mellem medlemsstaterne.

Katalogenhedsprisen udgør heller ikke en hindring for samhandelen mellem medlemsstaterne: da der bliver taget hensyn til de priser, som anvendes af fabrikanten, bliver alle varer ensartet behandlet. Det følger heraf, at heller ikke denne bestemmelse udgør en foranstaltning med tilsvarende virkning som kvantitative indførelsesrestriktioner i den i artikel 2, stk. 3, litra c) i Kommissionens direktiv nr. 70/50 af 22. december 1969 forudsatte betydning.

Den nederlandske regering understreger, at det ikke er nødvendigt at tage hensyn til enhver prisforskel, hvor lille den end er, mellem den indførte og den indenlandske vare. Hvis det forholdt sig således, ville en sådan prisforskrift faktisk blive fuldstændig ukontrollerbar, især i de tilfælde hvor kostprisen for den indenlandske vare ikke kan fastslås.

Den nederlandske regering konkluderer, at de betingelser, som den har nævnt, for at mindsteprisregler er i overensstemmelse med traktaten, er opfyldt, for så vidt angår den omtvistede forordning vedrørende priser: mindsteprisen er blevet fastsat på grundlag af det prisniveau, som anvendes for drikkevarer, der er destilleret til en billig pris, hvilket niveau utvivlsomt har været forskelligt fra prisniveauet for mærkedestillerede drikkevarer, men inden for hvilket priserne for de forskellige slags genever og »vieux« ikke har udvist store forskelle; artikel 8 giver desuden mulighed for at fritage de indførte varer fra anvendelsen af bestemmelserne i forordningen vedrørende priser; denne bestemmelse er imidlertid ikke blevet anvendt indtil nu.

Kommissionen mener, at forskrifterne vedrørende priser og fortjenstmargener, der uden forskel finder anvendelse på indenlandske og indførte varer, utvivlsomt også kan udgøre foranstaltninger med tilsvarende virkning som kvantitative indførselsrestriktioner i den i artikel 30 forudsatte betydning. Kommissionen henviser i denne henseende til artikel 3 i sit direktiv nr. 70/50 af 22. december 1969. Artikel 3 i dette direktiv præciserer, at foranstaltninger, som uden forskel regulerer »afsætningen af varer«, kan falde ind under forbudet mod foran-

staltninger med tilsvarende virkning som kvantitative indførselsrestriktioner, hvis deres »restriktive virkninger på den frie omsætning af varer overskrider rammen for virkninger, der er karakteristiske for bestemmelser for handelen«. Artikel 3 foreskriver derefter, at »dette er navnlig tilfældet: — når de restriktive virkninger på den frie omsætning af varer ikke står i forhold til det tilstræbte resultat [og] — når det samme mål kan nås ved et andet middel, som i mindre grad hæmmer samhandelen med udlandet«. Som eksempel på disse »bestemmelser for handelen« nævner artikel 3 ganske vist ikke foranstaltninger vedrørende priser og fortjenstmargener; det er dog indlysende, at der for disse foranstaltninger må anlægges kriterier, som i det mindste er identiske med de i direktivet nævnte, om ikke endnu strengere: de udøver en direkte indflydelse på markedets funktion og på konkurrencen, en indflydelse, der desuden ofte, som for eksempel ved den nederlandske prisregulering, er udtrykkelig tilsigtet.

I det foreliggende tilfælde er det først og fremmest af betydning at fastslå den virkning, som den omtvistede regulering »direkte eller indirekte, aktuelt eller potentielt« har for indførslerne fra andre medlemsstater: jf. Domstolens dom i sag 8/74, Dassonville, dommen af 23. januar 1975 i sag 31/74, Galli (Sml. 1975, s. 47) og dommene i sag 65/75, Tasca, og i de forenede sager 88 til 90/75, Sadam.

For så vidt angår det forhold, at udførslerne fra andre medlemsstater til Nederlandene for ung genever, gammel genever og »vieux« kun udgør en meget lille procentdel (0,5 til 1 %), understreger Kommissionen, at det ved anvendelsen af traktatens artikler 30 ff ikke kommer an på omfanget af de indførsler, som rammes af den restriktive foranstaltning.

Ifølge Kommissionen fordrejer mindstepriser, i modsætning til maksimalpriser, nødvendigvis priskonkurrencen mellem de udbudte varer. Ud fra dette synspunkt kan mindsteprisregler for detailhandelen som de omhandlede således sammenlignes med et frivilligt indgået kollektivt system af vertikale aftaler om bindende priser.

Kollektive vertikale aftaler vedrørende bindende priser, hvori der deltager både fabrikanter, importører detailhandlere fra en og samme medlemsstat, falder i almindelighed ind under traktatens artikel 85, stk. 1. Sådanne systemer fører faktisk, endog selv om enhver frit fastsætter sit prisniveau, til horisontale aftaler, hvorved de pågældende, i det foreliggende tilfælde fabrikanterne og importørerne, forpligter sig til at anvende systemet med bindende priser ved salget af deres varer. Importørernes deltagelse gør indvirkningen på den internationale handel uundgåelig, især hvis det er de vigtigste importører, som deltager i aftalen.

Kommissionen undersøger derefter hver enkelt af de tre omtvistede mindsteprisreguleringer med henblik på at kunne afgøre, om de kan påvirke samhandelen mellem medlemsstater.

Den almindelige grundpris udelukker enhver priskonkurrence i detailleddet. Når indførte varer, hvis denne mindstepris ikke eksisterede, ville kunne sælges til lavere priser i detailleddet, afhænger spørgsmålet, om grundprisen udgør en hindring for indførslen, af flere faktorer.

Kommissionen fremfører i så henseende for det første, at det er nødvendigt at fastslå, hvorledes forbrugerpriserne for i kvalitet sammenlignelige indenlandske varer ville udvikle sig, hvis grundprisen ikke eksisterede.

Selv om mulighederne for priskonkurrence i detailleddet var stærkere begrænset for indførte varer end for prismæssigt sammenlignelige indenlandske varer, vil der under alle omstændigheder foreligge en hindring for indførslen i den i traktatens artikel 30 forudsatte

betydning. En begrænsning af priskonkurrencen, som rammer indenlandske og indførte varer i samme grad, vil dog ligeledes udgøre en hindring for samhandelen mellem medlemsstater. De indførte varer, som i almindelighed skal erobre en plads på markedet, har efter deres natur et større behov for konkurrence og har desuden mere tilbøjelighed hertil.

Selv om den almindelige grundpris holder prisdannelsen fuldstændig fri i produktions-, engroshandels- og indførselsfasen, kan den frie prisdsannelse ikke ophæve den eventuelle indførselsbegrænsende virkning af den almindelige mindstepris for detailhandelen, men kan højst — og dette er endog tvivlsomt — formindske den en smule. Selv om detailhandelen kan have interesse i at stimulere salget af den nederlandske vare, fordi denne, især som følge af grundprisen, tilvejebringer en større fortjenstmargen, er det faktisk tvivlsomt om detailhandelen kan føre forbrugeren til at opgive den indenlandske vare til fordel for en drikkevare til samme pris, som er destilleret i udlandet.

Det følger heraf, af den almindelige grundpris faktisk begrænser priskonkurrencen mellem på den ene side billig genever og »vieux« og på den anden side de dyrere mærkevarer uden for så vidt at beskytte de fortjenstmargener, som detailhandelen nyder godt af for billig alkohol. Denne grundpris tjener således i første række interesserne hos nederlandske destillatører af mærkevarer.

Spørgsmålet om, hvorvidt de indførte varer, hvis grundprisen ikke eksisterede, ville kunne tilbydes til forbrugerne til en lavere pris, og om grundprisen i højere grad begrænser priskonkurrencen for billige importerede drikkevarer end for indenlandske drikkevarer, er et faktisk spørgsmål, som det tilkommer den nationale ret at besvare.

For så vidt angår *den forskrift, hvorefter den af fabrikanten fastsatte katalogenhedspris skal forhøjes med et tillæg på 0,60 HFL og med merværdiafgiften,* fremfører Kommissionen, at dette i virkeligheden er en forskrift om mindstefortjenstmargener. Inden for detailleddet udelukker den enhver priskonkurrence inden for hvert enkelt mærke ung genever og »vieux«, men lader denne konkurrence udfolde sig frit mellem de forskellige mærker.

For så vidt angår de indførte varer, bliver forskriften faktisk alene anvendt på nederlandske mærkevarer, som først er blevet udført til andre medlemsstater, og som derefter er blevet videresolgt til nederlandske detailhandlere, fordi fabrikanterne med sæde i disse andre medlemsstatter ikke har anmeldt katalogenhedspriser.

Ved at udelukke enhver priskonkurrence inden for hvert enkelt mærke og ved at foreskrive mindstefortjenstmargener, beskytter denne forskrift detailhandlere med relativt høje kostpriser mod de virksomheder, stormagasiner og »rabatforretninger«, hvis kostpriser er lavere. Prisreglerne forbyder nemlig at vælte de nedsættelser, som er blevet opnået ved købet, over på salgsprisen og at indrømme nedslag i denne sidstnævnte pris, for eksempel ved selvbetjening eller på grund af opkøb i store mængder.

Derimod udelukker denne forskrift ikke priskonkurrencen mellem mærkerne. Denne konkurrence bliver dog formindsket som følge af det forhold, at den er begrænset til destillationsleddet. Destillatørerne fastsætter nemlig gennem deres egen prispolitik mindstepriserne for salg til forbrugerne og begrænser således det bidrag, som prispolitikken hos en aktiv og selvstændig detailhandel vil kunne bibringe konkurrencen.

Forskriften om mindstefortjenstmargener udgør således en hindring for samhandelen inden for Fællesskabet, endog selv om de indenlandske varer rammes af den samme begrænsning af priskonkurrencen.

Kommissionen gør desuden gældende, at *forbudet mod salg til lavere priser end de faktiske kostpriser* også er en slags forskrift om mindstefortjenstmargener.

Dette forbud mod at sælge med tab vil vanskeligt kunne anses for en begrænsning af konkurrencen, da »choktilbud« med tab snarere er symptomer på bestående konkurrencefordrejninger på markedet. Det kan heller ikke anføres, at de indførte varer nødvendiggør »choktilbud« med tab for at erobre en plads på det indenlandske marked. Det kan således ikke antages, at denne del af de omtvistede prisregler kan hindre indførslerne.

Kommissionen anfører vedrørende traktatens konkurrenceregler, at skønt disse kun finder anvendelse på virksomheder, kan medlemsstaterne ikke lade dem ude af betragtning.

Kommissionen mener, at selv om man ikke på nuværende tidspunkt kan nægte medlemsstaterne enhver beføjelse til at foreskrive mindsteprissystemer, må der, ved vurderingen af sådane systemers forenelighed med artikel 30, tages hensyn til de principper, som er nævnt i konkurrencereglerne i artikel 85.

Kommissionen gentager således den argumentation, som den har fremført i sag 13/77, GB-INNO-BM mod Vereniging Kleinhandelaars in Tabak, dom af 16. november 1977 (endu ikke offentliggjort).

Kommissionen undersøger derefter den omtvistede nederlandske regulerings forenelighed med artikel 30, idet den derved blandt andet tager hensyn til de kriterier, som er defineret i artikel 3 i dens direktiv nr. 70/50 af 22. december 1969, dommen i sag 8/74, Dassonville, og de i traktatens artikel 85 nævnte principper.

Ifølge Kommissionen synes den målsætning, som de nederlandske myndigheder tillægger prisreguleringen, at være legitim og rimelig. Artikel 85, stk. 3, foreskriver i øvrigt en mulighed for fritagelse fra forbudet mod karteller, som er indeholdt i stykke 1, for karteller, som bidrager til at forbedre fordelingen af varerne.

Den almindelige grundpris har en indførselsbegrænsende virkning, som ikke står i forhold til den forfulgte målsætning. En regulering af mindstefortjenstmargener, der også gælder for billige destillerede drikkevarer, beskytter ikke alene detailhandelen bedre men begrænser desuden priskonkurrencen mindre mellem de forskellige mærker og sorter. Kommissionen henviser i denne henseende til det i artikel 85, stk. 3 indeholdte kriterium, hvorefter kartellet ikke må pålægge de deltagende virksomheder begrænsninger, som ikke er nødvendige for at opnå kartellets målsætning.

Forskriften om mindstefortjenstmargener synes derimod ikke at begrænse konkurrencen og samhandelen inden for Fællesskabet, udover hvad der er nødvendigt for at opnå den tilsigtede målsætning, dog under forudsætning af at den fastsatte fortjenstmargen ikke er overdreven. Det drejer sig om et faktisk spørgsmål, som det tilkommer den nationale ret at afgøre. Forskriften begrænser konkurrencen i detailleddet og lader den udfolde sig frit i produktions-, indførsels- og engrosleddene. Også ud fra dette synspunkt er forskriften dog ikke mere restriktiv, end at artikel 85, stk. 3, tolererer den for et kartel (»og uden at der ... gives de pågældende virksomheder mulighed for at udelukke konkurrencen for en væsentlig del af de pågældende varer«).

Kommissionen udleder heraf den konklusion, at den almindelige grundpris skal anses for en ved traktatens artikel 30 forbudt foranstaltning med tilsvarende virkning som en kvantitativ indførselsrestriktion, for så vidt den bliver anvendt på varer, som indføres fra andre medlemsstater, og som uden denne grundpris vil kunne tilbydes til forbrugeren til en lavere pris. Derimod

falder forskriften om mindstefortjenstmargener og forbudet mod at sælge med tab ikke ind under det i artikel 30 indeholdte forbud.

Kommissionen foreslår derfor, at det første spørgsmål besvares således:

»Nationale mindsteprisregler, der uden forskel finder anvendelse på indenlandske og indførte varer, for det indenlandske salg i detailleddet af en vare, for hvilken der ikke eksisterer nogen fælles markedsordning, er, for så vidt angår deres anvendelse på varer, der er indført fra andre medlemsstater, en foranstaltning med tilsvarende virkning som en kvantitativ indførselsrestriktion, hvis prisen er fastsat på et sådant niveau, at den — ligeledes under hensyn til de priser, der gælder for denne vare i andre medlemsstater og de almindelige konkurrencevilkår mellem de pågældende indenlandske og indførte varer — direkte eller indirekte, aktuelt eller potentielt hindrer indførslerne, og hvis denne hindring for indførslerne ikke står i noget forhold til prisreglernes lovmæssige målsætning«.

Vedrørende det andet spørgsmål

Tiltalte i hovedsagen og Kommissionen anfører, at det andet spørgsmål fra Gerechtshof er blevet stillet for det tilfælde, at Domstolen skulle besvare det første spørgsmål benægtende.

Tiltalte i hovedsagen mener, at det andet spørgsmål skulle have været formuleret således: »Skal EØF-traktatens artikler 92 og 94 fortolkes således, at mindsteprisreglerne ... skal anses for en støtte i den i artikel 92 forudsatte betydning, der — før den kan gennemføres — skal underkastes den procedure, der er foreskrevet ved artikel 93, stk. 3?« Tiltalte i hovedsagen gør i denne henseende gældende, at indførelsen af en støtte uden anvendelse af procedureforskrifterne i artikel 93, stk. 3, ikke kan forsvares med det anbringende, at foranstaltningen ikke er uforenelig med traktaten eller ikke nødvendigvis er det. Begrebet »støtte« skal i overensstemmelse med det ved de pågældende bestemmelser tilsigtede formål fortolkes udvidende og omfatte enhver form for støtte, uanset form, som tilsigter at begunstige visse virksomheder eller visse produktioner. Ifølge Domstolens retspraksis: dom af 2. juli 1974, sag 173/73, Italien mod Kommissionen (Sml. 1974, s. 709); dom af 22. marts 1977, sag 78/76, Steinike, Weinlig mod Tyskland (Sml. 1977, s. 595), artikel 92 drager ingen sondring efter de pågældende foranstaltningers årsager eller formål; den betragter dem udelukkende efter deres følger; der er således i det foreliggende tilfælde tale om en støtte i den i traktatens artikler 92 og 93 forudsatte betydning, der inden gennemførelsen først skulle have været anmeldt i henhold til artikel 93, stk. 3.

Den nederlandske regering gør gældende, at det kan udledes af Domstolens retspraksis, især af dens domme af 2. juli 1974 i sag 173/73 og af 12. juli 1973 i sag 70/72, Kommissionen mod Tyskland (Sml. 1973, s. 813), at fritagelsen for en byrde kun kan udgøre en støtte, hvis følgende betingelser er opfyldt: den pågældende byrde skal være af finansiel art, den skal være pålagt af offentlige myndigheder, og fritagelsen skal være indrømmet af offentlige myndigheder. En mindsteprisforskrift opfylder ingen af disse betingelser.

Ifølge *Kommissionen* udgør de omtvistede regler ikke en støtte i den i artiklerne 92 og 94 forudsatte betydning, fordi den ikke indebærer, at offentlige myndigheder, direkte, indirekte eller a posteriori indrømmer en ydelse i penge eller in natura eller et afkald på opkrævning af afgifter eller andre forskyldte ydelser i penge eller in natura.

III — Mundtlige forhandlinger

1. Tiltalte i hovedsagen, repræsenteret af B. Greve, den nederlandske regering,

repræsenteret af A. Bos, og Kommissionen, repræsenteret af dens juridiske konsulent, R. C. Fischer, som befuldmægtiget, har afgivet mundtlige indlæg i retsmødet den 24. november 1977.

2. Domstolen havde anmodet parterne og Kommissionen om under retsmødet at tage stilling til bestemte statistiske data, som var indeholdt i Kommissionens skriftlige indlæg. Det var blevet angivet, at indførslerne af genever fra Belgien, som i 1975 udgjorde 173 504 liter, i 1976 var faldet til 95 640 liter. I samme tidsrum er indførslerne fra andre medlemsstater steget fra 5 541 liter til 25 727 liter. Domstolen havde herved bemærket, at den nye regulering er trådt i kraft den 6. januar 1976.

Tiltalte i hovedsagen og *Kommissionen* har anført, at de ikke er i stand til at forklare disse forhold.

Den nederlandske regering har i denne henseende fremført, at det samlede indenlandske salg af nederlandske destillerede drikkevarer i 1976 har været cirka 33 % lavere end i 1975. Denne nedgang skyldes især de enorme hamstringsopkøb, der fandt sted i de sidste fire måneder af 1975 i forventning om forhøjelsen af alkoholafgiften pr. 1. januar 1976, og at priskonkurrencen har været meget skarp fra september 1975 som følge af ophævelsen af individuelle vertikale aftaler med bindende priser.

3. *Tiltalte i hovedsagen* har især til sine skriftlige indlæg tilføjet, at han — fordi retsforfølgningen for overtrædelser af den pågældende nederlandske prisforordning er blevet stillet i bero, mens Domstolens dom afventes — i øjeblikket kan sælge belgisk hvid genever for 9,90 HFL pr. liter. Han har desuden modtaget et tilbud fra Tyskland om tysk hvid genever for 8,95 HFL pr. liter. Disse priser gælder franco og omfatter ikke kvantumsrabatter.

Generaladvokaten har fremsat sit forslag til afgørelse i retsmødet den 13. december 1977.

Præmisser

1 Ved kendelse af 30. juni 1977, indgået til Domstolen den 5. juli s.å., har Gerechtshof Amsterdam i medfør af EØF-traktatens artikel 177 forelagt to spørgsmål vedrørende fortolkningen, dels af traktatens artikler 30 til 37 vedrørende ophævelse af de kvantitative restriktioner i samhandelen mellem medlemsstaterne, dels af traktatens artikler 92 til 94 vedrørende statsstøtte;

2 disse spørgsmål er rejst under en straffesag mod en vin- og spiritushandlende, der er anklaget for at have solgt alkoholholdige drikkevarer til lavere priser end de mindstepriser, som er fastsat af »Produktschap voor gedistilleerde dranken« i henhold til kongelig anordning (Koninklijk Besluit) af 18. december 1975 (Staatsblad nr. 746).

3 Den af Produktschap udstedte prisforordning af 17. december 1975 vedrørende destillerede drikkevarer, der blev godkendt af økonomiministeren den 19. december 1975, har for det indenlandske detailsalg indført en ordning med mindstepriser, der fastsættes forskelligt for hver enkelt kategori af destillerede drikkevarer;

4 for drikkevarer af typerne »ung genever« og »vieux« beregnes mindsteprisen på grundlag af fabrikantens katalogpris for den mindst solgte mængde, med tillæg af 0,60 HFL og merværdiafgift, men således at mindsteprisen under ingen omstændigheder må være lavere end 11,25 HFL pr. liter;

5 for drikkevarer af typen »gammel genever« er mindsteprisen fastsat til 11,25 HFL pr. liter;

6 for alle andre destillerede drikkevarer er mindsteprisen lig med den faktiske indkøbspris, forhøjet med merværdiafgiften;

7 i medfør af forordningens artikel 7 er mindsteprisen, der oprindelig var fastsat til 11,25 HFL, blevet forhøjet til 11,70 HFL på grund af omkostningsudviklingen;

8 artikel 8 bemyndiger formanden for Produktschap til i bestemte tilfælde eller grupper af tilfælde at indrømme fritagelse fra anvendelse af forordningens bestemmelser;

9 af bemærkningerne til den kongelige anordning af 18. december 1975 fremgår, at den bemyndigelse, som blev givet Produktschap til at udstede sådanne regler, skulle fremme vin- og spiritushandelens tilpasning til normale konkurrencevilkår, og at den skulle være begrænset til en periode på tre år.

Vedrørende det første spørgsmål

10 Det første spørgsmål er i det væsentlige, om traktatens artikler 30 til 37 skal fortolkes således, at det forbud, som de indeholder, omfatter sådanne prisregler som de i sagen omhandlede;

11 efter traktatens artikel 30 er enhver foranstaltning med tilsvarende virkning som kvantitative restriktioner forbudt i medlemsstaternes samhandel;

12 for at rammes af dette forbud er det tilstrækkeligt, at de pågældende foranstaltninger er egnede til direkte eller indirekte, aktuelt eller potentielt at hindre indførsel fra en medlemsstat til en anden;

13 selv om nationale prisregler, der gælder uden forskel for indenlandske og indførte produkter, ikke i almindelighed har en sådan virkning, kan det i enkelte særlige tilfælde forholde sig anderledes;

14 en hindring for indførslen vil således især kunne indtræde derved, at en national myndighed fastsætter priser eller fortjenstmargener på et sådant niveau, at de indførte varer bliver stillet ugunstigt i forhold til tilsvarende indenlandske varer, enten fordi de ikke vil kunne afsættes med fortjeneste under de fastsatte vilkår, eller fordi et konkurrenceforspring, som skyldes lavere kostpriser, bliver udlignet;

15 det er ud fra disse betragtninger, at det forelagte spørgsmål skal behandles, eftersom det i den foreliggende sag drejer sig om en vare, for hvilken der ikke gælder nogen fælles markedsordning.

16 For det første kan en national bestemmelse, som uden forskel forbyder detailsalg af indenlandske og importerede varer til lavere priser end den af detailhandleren betalte indkøbspris, ikke have skadelige virkninger alene for afsætningen af indførte produkter, og den kan derfor ikke udgøre en foranstaltning med tilsvarende virkning som en kvantitativ indførselsrestriktion;

17 dernæst kan fastsættelsen af mindstefortjenstmargenen til et bestemt beløb, og ikke til en procentdel af kostprisen, gældende uden forskel for indenlandske og indførte varer, i et tilfælde som det foreliggende, hvor fortjenstmargenens beløb udgør en relativt ringe andel af den endelige detailsalgspris, ej heller have til følge, at de indførte, eventuelt billigere varer stilles ugunstigt;

18 derimod forholder det sig anderledes for så vidt angår den mindstepris, som er fastsat til et bestemt beløb, idet denne ganske vist gælder uden forskel for indenlandske og indførte varer, men kan vanskeliggøre afsætningen af disse

sidstnævnte, i det omfang den forhindrer, at en lavere kostpris får virkning for salgsprisen til forbrugeren;

19 denne konklusion gælder, selv om vedkommende myndighed er bemyndiget til at indrømme fritagelse fra den faste mindstepris, og selv om denne bemyndigelse benyttes liberalt til fordel for indførte varer, da nødvendigheden for importøren eller den handlende af at underkaste sig de administrative formaliteter, der er forbundet med en sådan ordning, i sig selv kan udgøre en foranstaltning med tilsvarende virkning som en kvantitativ indførselsrestriktion;

20 den midlertidige karakter af faste mindstepriser er ikke et element, der kan berettige en sådan foranstaltning, såfremt den af andre grunde er uforenelig med traktatens artikel 30;

21 svaret på det første spørgsmål må derfor være, at EØF-traktatens artikel 30 skal fortolkes således, at en national myndigheds indførelse af en fast mindstepris for salg i detailleddet, gældende uden forskel for indenlandske og indførte varer, under sådanne vilkår, som er omhandlet i forordning af 17. december 1975 fra Produktschap voor gedistilleerde dranken, udgør en ved denne artikel forbudt foranstaltning med tilsvarende virkning som en kvantitativ indførselsrestriktion.

Vedrørende det andet spørgsmål

22 Det andet spørgsmål er i det væsentlige, om traktatens artikler 92 til 94 skal fortolkes således, at prisregler som de i sagen omhandlede ifølge disse artikler udgør en statsstøtte;

23 artikel 92 bestemmer, at statsstøtte eller støtte, som ydes ved hjælp af statsmidler under enhver tænkelig form, og som fordrejer eller truer med at fordreje konkurrencevilkårene ved at begunstige visse virksomheder eller visse produktioner, er uforenelig med fællesmarkedet i det omfang, den påvirker samhandelen mellem medlemsstaterne;

24 uanset hvilken definition, der skal gives begrebet støtte i den i denne artikel forudsatte betydning, følger det af selve affattelsen af bestemmelsen, at en foranstaltning, der er kendetegnet ved, at den fastsætter mindstepriser for salg i detailleddet med henblik på at begunstige vareforhandleren, og som

udelukkende er til byrde for forbrugerne, ikke kan udgøre en støtte i den i artikel 92 forudsatte betydning;

25 de fordele, som et sådant indgreb i prisdannelsen medfører for vareforhandleren, ydes nemlig ikke, hverken direkte eller indirekte, ved hjælp af statsmidler i den i artikel 92 forudsatte betydning;

26 svaret på det andet spørgsmål må derfor være, at EØF-traktatens artikel 92 skal forstås således, at en offentlig myndigheds indførelse af mindstepriser for salg af en vare i detailleddet, som udelukkende er til byrde for forbrugerne, ikke udgør en statsstøtte efter denne artikel.

Vedrørende sagsomkostningerne

27 De udgifter, der er afholdt af regeringen for kongeriget Nederlandene, og af Kommissionen for De europæiske Fællesskaber, som begge har afgivet indlæg for Domstolen, kan ikke godtgøres;

28 da retsforhandlingerne i forhold til hovedsagens parter udgør et led i den sag, der verserer for den nationale ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagsomkostningerne.

På grundlag af disse præmisser

kender

DOMSTOLEN

vedrørende de spørgsmål, som er forelagt den af Gerechtshof Amsterdam ved kendelse af 30. juni 1977, for ret:

1. **EØF-traktatens artikel 30 skal fortolkes således, at en national myndigheds indførelse af en fast mindstepris for salg i detailleddet, gældende uden forskel for indenlandske og indførte varer, under sådanne vilkår, som er omhandlet i forordning af 17. december 1975 fra Produktschap voor gedistilleerde dranken, udgør en ved denne artikel forbudt foranstaltning med tilsvarende virkning som en kvantitativ indførselsrestriktion.**

2. EØF-traktatens artikel 92 skal forstås således, at en offentlig myndigheds indførelse af mindstepriser for salg af en vare i detailleddet, som udelukkende er til byrde for forbrugerne, ikke udgør en statsstøtte efter denne artikel.

Kutscher Sørensen Bosco

Donner Pescatore Mackenzie Stuart O'Keeffe

Afsagt i offentligt retsmøde i Luxembourg den 24. januar 1978.

A. Van Houtte
Justitssekretær

H. Kutscher
Præsident

FORSLAG TIL AFGØRELSE FRA GENERALADVOKAT F. CAPOTORTI FREMSAT DEN 13. DECEMBER 1977 [1]

Høje Ret.

1. Hovedspørgsmålet i den foreliggende sag kan sammenfattes således: er en national bestemmelse, der fastsætter mindstepriser for salg i detailleddet af bestemte varer, forenelig med det forbud mod foranstaltninger med tilsvarende virkning som kvantitative indførselsrestriktioner, der er indeholdt i EØF- traktatens artikel 30?

Det drejer sig her om to meget populære alkoholholdige drikkevarer i Nederlandene: genever og »vieux« (en drikkevare med cognacaroma). De nederlandske producenter af disse drikkevarer har gennem længere tid aftalt at anvende et system med vertikalt bindende priser for forhandlerne. Arrondissementsrechtbank Utrecht statuerede imidlertid ved kendelse af 22. september 1975, at denne aftalte prisordning var uforenelig med den nederlandske lov om økonomisk konkurrence. Herved opstod der en meget livlig konkurrence inden for den pågældende sektor og derefter et betydeligt prisfald. For at undgå katastrofale følger for et stort antal detailhandlere er der ved den nederlandske kongelige anordning nr. 51 af 18. december 1975 tillagt bestyrelsen for Produktschap voor gedistilleerde dranken bemyndigelse til at regulere priserne for en maksimumsperiode på tre år. På grundlag af denne bemyndigelse (som er tilladt ifølge artikel 4 i loven af 30. september 1954 om oprettelse af nævnte myndighed) har Produkt-

1 — Oversat fra italiensk.